

RAD BANDIT. 2016. NADĚJE JE NA DRUHÉM BŘEHU – ŽIVOTY PRAŽSKÝCH ŽEN BEZ DOMOVA. JAKO DOMA – HOMELIKE O.P.S A BROKEN BOOKS. ISBN 978-905743-4-2.



Pokud uvažujeme o bezdomovcích, snáze si představíme muže v určitém oblečení, s taškami v tramvaji nebo na lavičce v parku či poblíž nádraží. Bez domova se ocitají i ženy. Je bezdomovectví žen a mužů totožné? Je na místě uvažovat o ženách, které se z různých důvodů octly bez přístřeší také jako o bezdomovcích? Jaké existují opory pro ženy s podobnými nesnázemi?

Kniha je jedním z projektů neziskové organizace „Jako doma — Homelike o.p.s.“. Autorem publikace je jeden z jejích kmenových pracovníků a patří do generace zakladatelů: *„V letech 2012–2015 se v Praze vyvíjí a postupně zesiluje hlas organizace Jako doma, která zostrňuje kontury dosud ignorovaného problému ženské chudoby. Jako doma se poprvé ptá, kdo je to ten „bezdomovec“, komu patří ono maskulinní oslovení, které veřejnosti, médiím, sociálním pracovníkům a pracovnícím, ale i samotným bezdomovkyním upírá právo na existenci žen bez domova ve slovnících českého jazyka.“*

Celé pojetí publikace do hloubky odpovídá i pojetí organizace „Jako doma“. Přístup jejích pracovníků k ženám bez domova se posouvá spíše do roviny partnerského a neznačujícího pojmání žen, které samy sebe označují spíše jako „ženy v nouzi“, přes všechny negativní atributy vlastního života dokážou vidět či zahlédnout i silná a pozitivní místa ve svých osudech.

„Jako doma“ volí partnerský a nehierarchický přístup. Své programy pro klientky nepřipravuje, ale vytváří spolu s nimi. Tímto způsobem také vzniká sociální podnik „Kuchařky bez domova“. Vaří klientky spolu s pracovníky organizace. Začínalo se jednoduše a improvizovaně. V současné době organizace provozuje veganské bistro pod stejným názvem „Jako doma“.

Hlavním cílem publikace je narativním způsobem přiblížit život několika žen „v nouzi“.

I když je to přístup laskavý a osobní, vychází z kvalitativní výzkumné studie. Autor pro svůj výzkum zvolil tři postupy: 1. Vizualně narativní studii — analyzuje život jedenácti protagonistek, nechal je vyprávět. Požádal protagonistky, aby samy jednorázovým fotoaparátem zachytily, co uznají za vhodné a důležité, a požádal je také, aby poskytly své zápisky, deníky, vzkazy, esemesky. Své texty, výběr a umístění obrazového materiálu s klientkami konzultoval, vše tedy prošlo jejich zpětným svolením, v publikaci většina z nich vystupuje pod pseudonymem. 2. Tematickou analýzu ve snaze zachytit opakující se, skrytá témata a nevyslovená sdělení. 3. Ohniskovou skupinu s protagonistkami, v níž využil prvků skupinové dynamiky, aby posílil pojmenování takových témat, která by v individuálních hovorech mohla zapadnout. „Ve výzkumu bylo zpracováno 522 stran textu přepsaných rozhovorů, poslechnuto 41 a půl hodiny mluvených rozhovorů, analyzováno 582 fotografií, dva dopisy, jeden deník a desítky esemesek.“

V jednotlivých kapitolách se autor věnuje jednotlivým životům protagonistek, obvykle začínají narozením anebo prvním traumatickým zážitkem — mnohdy jde v jejich životech o řadu na sebe naskládaných a nevyhojených traumat. Systematicky se v publikaci zabývá tématy, jako je vnitřní psychický svět protagonistek, láska, témata vztahující se k tělu, jak vypadají jejich jednotlivé dny, jejich každodenní obživa,



zkušenost (velmi různorodá a pro pomáhající pracovníky poučná) se sociálními službami, další zkušenosti a názory na společnost.

Síla publikace tkví v prosté skutečnosti, že vychází z optiky protagonistek. Pokud interpretuje, tak velmi ohleduplně, generalizuje-li, je z toho znát hluboká autorova znalost světa „žen v nouzi“. Jazyk publikace je jednoduchý, čtivý až poetický, je v něm patrná hluboká účast. Autor se dokáže ženám maximálně přiblížit, aniž by ztrácel orientaci, kdo je v tom on sám.

O autorovi: V letech 2007–2010 studoval sociální práci v Londýně. Sám bydlel ve východním Londýně ve squatu. Píše, že se v rámci předmětu „Orální historie“ seznámil s profesorkou Molly Andrews, ředitelkou Centra pro narativní výzkum, feministkou a aktivistkou. Ta ho přivedla na myšlenku sbírat materiál o squattingu právě metodou orální historie. Materiál zpracoval v diplomové práci. Pak se vydal na Sibiř sbírat příběhy, s projektem Earthcircuit projel Rusko, Kanadu, Korej a dostal se do USA. Pak dostal autor v roce 2013 příležitost pracovat v organizaci „Jako doma“. Jak uvádí, bylo to období raketového růstu organizace a metoda orální historie přesně zapadala do filozofie práce „Jako doma“.

V textu byly použity citace z knihy.

Daniela Vodáčková